

tot de taak der kerk behoort een uitgewerkt systeem te geven, dat het maatschappelijke leven zou moeten volgen, doch dat de kerk hier slechts de zedelijke beginselen heeft te prediken, die duidelijk door het Woord Gods worden geleerd".

Daarom kan de kerk ook geen uitgewerkte en nog minder niet-uitgewerkte beschouwingen en systemen als van het C.N.V. of van welke organisatie ook aan haar leden ambtelijk doen voorhouden. Men beweert tegenwoordig wel, geheel ten onrechte, van hen, die den grondslag en het leven der organisatie ook naar den eisch van de belijdenis der kerk omschreven wenschen te zien, dat zij alles kerkelijk maken. In feite is de bedoeling geen andere dan deze, dat het geheele leven van den mensch, derhalve ook op politiek en sociaal terrein, in harmonie en conformiteit moet zijn met de belijdenis der kerk, als belijdenis voor dat geheele leven. Het is wel een merkwaardig verschijnsel, dat zij, die van inschakeling der belijdenis der kerk in dezen niets willen weten en pretendeeren geen kerkelijke beweging te zijn, juist in de fout van kerkisme vervielen, toen zij verlangden, dat de brochure „Uw belijdenis beleven" als propaganda-brochure voor het C.N.V. aan de jonge lidmaten der kerk zou worden uitgereikt.

Wat nu de brochure zelf betreft, ook al is het een voor velen zoo goed als vergeten geschrift, ook wij kunnen haar niet waardeeren. Het was weinig vleidend en toch geheel overeenkomstig het karakter van het boekje, dat prof. Ridderbos erop reageerde met de opmerking „dat het niet tot het werk van den kerkeraad behoort, propaganda te maken voor de christelijke vakorganisatie". Die brochure zou immers handelen over het thema „Uw belijdenis beleven". Afgezien van enkele inleidende paragrafen was het al propaganda voor het C.N.V. wat de klok sloeg. Een gedetailleerde opsomming van de invloedrijke posten, die werden bezet (blz. 22), een specificatie van haar werk in dezen trant: „Elken dag is zij bezig. Nu weer in tal van bedrijven voor het verkrijgen van vacantie. Soms moet tot staking worden overgegaan. Ook dan zijn wij paraat. Onze vakbeweging behoeft den strijd niet te ontwijken. In den strijd voor het recht staan wij als een eenig man. Onze vakbeweging is in staat ook een langdurige staking te financieren", (blz. 21), een opsomming van de instellingen der Chr. vakbeweging: „Wij hebben als christelijke vakbeweging onze eigen drukkerij met een jaarlijkschen omzet van meer dan f 120.000,— met vermelding van andere fondsen en als laatste dat van een eigen vacantieoord te Putten: „Een instelling, in 1928 geopend. De pensioenprijs is voor leden en hun huisgenooten f 1.50 per dag per persoon". „Het financieel vermogen der christelijke vakbonden bedraagt meer dan twee miljoen gulden. Het aantal bezoldigde bestuurders bedraagt 75" (blz. 24 en 25). Wanneer men welgeteld ruim 26 bladzijden wijdt aan het onderwerp „Uw belijdenis beleven", dan hooren in zulk een uitgave, uit te reiken aan de jeugdige leden der kerk, zulke propagandistische zaken niet voor te komen. Men controleere dit, wanneer men er lust toe heeft, maar aan de stukken en zal het dan dunkt mij met mij eens moeten zijn, dat wie „tot de wet en tot de getuigenis" wil terugroepen, anders te werk moet gaan.

Met deze weerlegging meenen wij te kunnen volstaan. Daarbij is het ons niet ontgaan, dat de heer Amelink de door ons uit de twintig jaren naar voren gebrachte critiek tegen den organisatorischen opzet van het C.N.V. uitgebracht o.a. door Prof. Dr. K. Dijk en den schrijver in de Gids, bij zijn narekenwerk geheel passeert. Wij handhaven onze bestrijding ten volle en zijn geneigd bij de opmerking van den heer Amelink, dat wij verdienen nagerekend te worden, gelet zijn van de zaken afleidende bestrijding, de onze te voegen met een aanhaling van Archimedes tot hen, die hem in zijn wiskundige berekeningen dreigden te storen: Noli turbare circulos meos, veeg mijn cirkels niet uit.

P. GROEN.

Gereformeerd Sociaal en Economisch Verband

Op Woensdag 7 Februari a.s. zal te Utrecht een landelijke vergadering van dit Verband gehouden worden in zaal 4 van het gebouw „Kunsten en Wetenschappen", Mariaplaats, Utrecht. De vergadering zal des morgens 10 uur beginnen en ongeveer 5 uur eindigen.

In de morgenvergadering zal de heer P. Groen van Rotterdam spreken over het onderwerp „Verband en Verbond", waarop bespreking kan volgen. In de middagvergadering zullen huishoudelijke zaken worden behandeld; o.a. zal verslag worden uitgebracht van de handelingen van het voorloopig Comité en zal het conceptreglement worden besproken.

In de middagpauze zal gelegenheid zijn, in de kofiekamer van het gebouw „Kunsten en Wetenschappen" de lunch te bestellen of bij gebruik van koffie eigen brood te nuttigen.

Ieder die sympathiseert met het streven van dit Verband en bereid is aan de verwerkelijking van zijn doelstelling mede te werken, is van harte welkom.

Wetenschapsgevaaren?

Amice.

Soms heb ik een tikje medelijden met je.

Soms.

En maar: een tikje.

Niet overdrijven. Want er is geen gevaarlijker ding, dan jou te vertellen, dat jij het toch zoo ontzettend moeilijk hebt, meer dan de voorgaande generaties.

Geen sprake van.

Je hebt alleen maar andere moeilijkheidsjes. Ze komen in den grond der zaak op hetzelfde neer.

Ik heb het oog dezen keer op de vraag, die je wel eens zal bezig houden: wie is nou eigenlijk de baas in de kerk: de wetenschap of de eenvoudige belijdenis?

Pas op, dat je die vraag niet als een vijandig opgesteld dilemma gaat zien.

De wetenschap is een goede gave Gods, als ze geloovig is. Dan doet ze de kerk een enormen dienst: den dienst der broederlijke aanwijzing van zegen en van gevaaren. Den dienst van de verkeerspolitie, die op tijd waarschuwt: er komt een bocht; er komt een stuk van den weg met slipgevaar, en bij die bocht straks moet je zóó en zóó rijden, als je komen wilt, waar je wezen moet.

Maar net zoo min als die verkeerspolitie de baas is over je rit, net zoo min is de wetenschap baas over je geloof.

En nu hoor je wel eens wat over kerkelijke correspondentie. En over kerkelijke tucht. En over kerkelijke eenwordingspogingen. Soms vernemen je dan: die kerk beweert: je mag bij mij niet binnenkomen, als je niet die en die geleerde VERKLARING onderteekent. Of: die andere kerk zegt: je mag bij mij niet langer aan het avondmaal komen, laat staan, een ambt bedienen, als je niet die en die theologische leerpunten onderteekent. Of: een derde kerk zou willen zeggen: je mag met mij niet samenleven, als je niet zóó en zóó denkt over onze handelingen in dat en dat jaar onzes Heeren. En soms hoor je wel eens dat leden van eenzelfde kerk tot elkander zeggen: we kunnen geen avondmaal vieren, als jij van mij zegt, dat die en die opvatting van mij in den grond der zaak neerkomt op een ketterij; je moet eerst de logische samenhangen zien, net zooals ik.

Kijk, daar begint de moeilijkheid.

Aan den éénen kant: de wetenschap, dat groote goed (elke belijdenis ruikt naar de studeerlamp).

Aan den anderen kant: dat warme geloof van niet-wetenschappelijke menschen, die toch ons allemaal kunnen voorgaan in het koninkrijk Gods.

Nu wou ik je wel eens wat vertellen over het jaar 1944. Het jaar, toen „zehtien punten", werden aangenomen en bindend verklaard, WAS DAT GOED?

Ik zeg: neen.

De gang van zaken vóór en in 1944 had tengevolge, dat de zaak der meeningverschillen nog minder rijp was voor kerkelijke behandeling, dan ze naar het oordeel van meer dan één van den aanvang (1936!) af toch al was.

Afgezien hiervan is ten overvloede gebleken, dat geen der zes in 1936 ter behandeling aangewezen punten rijp te achten was voor kerkelijke behandeling. Men koos zijn uitgangspunt in „gangbare meeningen". Maar die waren er niet. Er waren alleen maar: gangbare suggesties, die een slappe generatie zonder al te veel nadenken zich had laten opdringen. Ten aanzien van niet één van die zes punten was het mogelijk, bepaalde „leeringen" te ontdekken, die onderling een eenheid vormden. Er kon niet eens over heel de linie van gangbare meeningen gesproken worden.

Zeker, er was in betrekking tot het vraagstuk van de algemeene genade wel een gangbare overtuiging aangaande de eenheid van natuur en genade. Maar daar bleef het dan ook bij. Zoodra men de samenhangende vraagstukken raakte bleek zelfs bij dit ene punt, en des te meer dus ook bij de andere punten van gangbare meeningen niet wel gesproken te kunnen worden. Ze waren een fictie.

Waar dan nog bij kwam, dat de divergenties in materieelen zin soms nog samenvielen met verschillen in terminologie (b.v. aangaande de onsterfelijkheid der ziel).

De betekenissen van deze terminologische verschillen — ook voor de kerkelijke samenleving — ontveins ik me niet. Jij ook niet, hoop ik. Veranderde termen kunnen aanleiding worden, of oorzaak van het insluipen van verkeerde gedachten, of voor het op den achtergrond raken van goede.

De ervaring leert, dat voor goede behandeling van confessionele kwesties, ook in de kerk deze terminologische verschillen duidelijk moeten zijn, opdat misverstand geweerd worde. Zoolang in dezen misverstand heerscht wordt de behandeling en afdoening van zaken ten zeerste bemoeijld.

Ook voor de in 1936 aan de orde gestelde vraagpunten viel hieraan te denken. Wij moeten tot geen prijs de kerkelijke behandeling van aandachten over afwijkingen in de leer laten wachten, tot „de wetenschap" klaar gekomen is. Werd deze eisch gesteld, dan zou iedere ketter den arbeid der kerk, ook in het weren van vreemde leeringen kunnen remmen en ophouden. Met alle kracht willen wij het recht en den plicht der kerk om tegen haereste te strijden handhaven. Belijdenis-handhaving is levensvoorwaarde der kerk.

Evenmin willen wij de kerken remmen, en laten „wachten" tot „de" wetenschap gereed gekomen is (wat nooit gebeuren zal), wanneer het gaat om een opnieuw of wederom (maar dan verscherpt) belijden.

Alleen maar: toen in 1936 de kerkelijke samenleving van boven af in rep en roer gezet werd, stonden de zaken anders.

Er was geen aanklacht ingediend.

Er was evenmin gevraagd om uitbreiding, verheldering of herhaling van de belijdenis.

Er was in eerste instantie besloten tot het instellen van een onderzoek naar de zakelijke beteekenis, van bepaalde, door de synode van 1936 zelf niet omschreven opvattingen.

Zeer zeker was dit niet het eenige, hetwelk gevraagd was, want „toetsing" moest naar den wensch der synode

AAN EEN JONGEREN TIJDGENOOT, No. 28

van 1936 volgen. Onderzoek naar de zakelijke beteekenis van bepaalde opvattingen moest evenwel voortgaan. Maar ieder zal aanstonds inzien, dat een dergelijk onderzoek onmogelijk was, indien de opvattingen niet van te voren scherp en juist waren omschreven.

Welnu, de commissie, die in 1936 benoemd, maar daarna al vrij spoedig door allerlei oorzaken uiteengevallen was, bleek reeds in haar eerste zittingen er niet toe te bewegen te zijn, vooraf gezamenlijk de in aanmerking komende meeningen vast te stellen en in bepaalde, wel-overwogen formuleering elkander voor den aanvang van het werk in de sub-commissie voor te stellen.

Wij hebben dit betreurd, toen we ervan hoorden.

En wij verklaren ook nu nog, in 1951, ronduit, dat het tweede deel der opgedragen taak (de toetsing) eenvoudig onuitvoerbaar was, zoolang aan het eerste deel niet met volkomen duidelijkheid en in getrouwe weergave der in aanmerking komende meeningen, zou zijn voldaan.

In abstracto ware het mogelijk, over elk der genoemde punten een rapport te geven, dat de geheele materie volledig zou verwerken. Maar ieder ter zake kundige ziet het belachelijke van een dergelijke onderneming aanstonds in. Met een dergelijken arbeid zouden jaren en jaren van intense studie zijn gemoeid — indien men er al ooit mee klaar kwam.

Toch is er wel, ook door de twee commissieleden, die tegen den gang van zaken, hierboven omschreven, bezwaard waren, overeenkomstig de hun gegeven opdracht, gerapporteerd over de genoemde punten. Ze gaven daarin, wat hun in den toenmaligen toestand van het kerkelijk leven het meest profijtelijk voorkwam, tot opklaring van de verhoudingen en tot een zuiverder stellen van den eigenlijken stand van zaken ten aanzien van de genoemde punten.

Maar vooraf hebben zij met den meesten ernst het volgende onder de aandacht der Sneeker synode gebracht. Zij waren er zich volkomen van bewust, dat misverstand aangaande hun bedoelingen voor de hand lag. Maar vrees voor misverstand mocht hen geen oogenblik het belang der kerken en de eischen der wet Gods, die voor allen broederlijken, omgang duidelijkheid en openhartigheid eischt, uit het oog doen verliezen.

En daarom vroegen zij de Sneeker synode, of zij niet met hen van oordeel was, dat de uiterste voorzichtigheid geboden was, ook hierin, dat aan de toetsing ook van synodewege niet begonnen moest worden eer de zakelijke beteekenis van de te toetsen meeningen in ieder geval duidelijk en getrouw was weergegeven.

Daar deden ze m.i. goed aan.

De historie spreekt hier ook een waarschuwend woord. Zij spreekt ons van een groote voorzichtigheid en wijsheid juist in de behandeling van kwesties als die, welke in 1936 aan de orde zijn gesteld.

Immers, de Synode van 1896 (art. 34 der Acta) besloot een bezwaarschrift (nog wel een bezwaarschrift) aangaande allerlei punten der leer, ingezonden door den Kerkeraad der Gereformeerde Kerk van Bedum A niet in behandeling te nemen. Ze had daarvoor naar eigen verklaring formeele gronden, aangegeven in een rapport waaruit we dit citeren:

„.....De kerkeraad van Bedum (A) heeft zich met zijn bezwaarschrift eerst gewend tot de deputaten der Gereformeerde Kerken voor de oefening van het verband tusschen deze kerken en de theologische faculteit der Vrije Universiteit op Gereformeerden grondslag.

Tot zijne teleurstelling kreeg de kerkeraad in een schrijven van 6 Juli j.l. van voornoemde deputaten bericht, dat zij wel de bezwaren van den kerkeraad ernstig hadden overwogen, doch dat er voor hen geen redenen bestonden om handelend op te treden, „zelfs niet om Dr. KUYPER op een of ander punt nader te hooren".

Den raad van genoemde deputaten, om „deze zaak niet ter komende Generale Synode te brengen", heeft de kerkeraad gemeend niet te kunnen en te mogen opvolgen. In zijne vergadering van 22 Juli j.l. besloot hij een afschrift van het bezwaarschrift ter Generale Synode te zenden.

Uwe commissie is van oordeel, dat waar de kerkeraad van Bedum (A) nu tot de synode komt, na zich eerst gewend te hebben tot bovengenoemde deputaten, wier lastgeefster zij is, de synode dit bezwaarschrift wel tot behandeling kan toelaten.

.....

Tegen zulk een klacht is formeel niet alleen geen bezwaar, maar het is zelfs te waardeeren als kerkeraaden en kerken op dit punt zich waakzaam betoonen. Maar dan valt het uwe commissie ook aanstonds op, dat naar haar bescheiden meening dit bezwaarschrift van dien aard is, dat eene ernstige behandeling daarvan op de synode onmogelijk is.

Immers zal worden toegegeven, dat voor eene klacht op zulk een punt noodzakelijk vereischte is, dat klaar en duidelijk en in de eigen woorden van hem, tegen wien de klacht gaat, worde aangegeven, waarin de afwijking van de leer bestaat.

Dit nu is naar het oordeel uwer commissie in het bezwaarschrift van Bedum niet geschied.

Hierbij komt, dat naar het gevoelen uwer commissie eene synode volgens Gereformeerd kerkrecht niet geroept is hare zittingen te doen strekken voor een theologisch dispuut, ten einde daaruit misschien tot eene formuleering van bezwaren te kunnen komen, die door de klagers hadden behoeven gegeven te worden. Op den weg eener synode ligt het niet zich bezig te houden met algemeene beschouwingen, noch ook dogmatische vraagstukken van algemeene aard te bespreken. Gelijk elke kerkelijke vergadering, meerdere of mindere, kan en mag zij alleen oordeelen over feiten of leeringen, die in concreten vorm aan haar oordeel onderworpen worden.

Daarom kan uwe commissie, hoe gaarne zij den bezwaarden broederen in dezen zou willen tegemoet komen, niet adviseeren om op dit bezwaarschrift in te gaan.

Zij stelt daarentegen aan uwe vergadering voor, om,

op de schrift aan den (A) be

Tot zoo Dezelfde te kunner van Drenl beeld gev

„Nam L. H. V het ver „dat, n laatsten stellige de vraa en sleel making deputab te stels Belijden te vers De S commiss Synode

Het ad de Synod luidde als

Uwe om tot den vre loffelijk Drentsc en dit

le. v waarhel Kerken blijven, belijden

2e. f formeer richt Ki landach formeer uitlands toestand

3e. l meewer re heldt belemm hoort t

4e. f der belt volgend van de

Om i General zoek de

Deze st manend, I sterdam I Middelbur

Hadden brachtte n zij daarto discrepant de zaken den gang betroude af hun t werd het te leggen, aanleiding volgde lij enkel onder terwege t baan weet

Tot zoo jou niet a tijds niet tijd, dat i niet, om i ken is, et jaar (193 gens weer retisch ze hooren, d precies zo

Maar ik aan Amer mee te w noot te v Je moet i wat hij i God heeft bloed van Hij hebbe kunt en r Leerregele

Denk a historie. V we geen a allemaal a „ons" 19- historici g

Denk a het daar kenordent het gezón wat in ee 1886, 1946 God gaar bekeering